

QƏDİR RÜSTƏMOVUN OV MACƏRALARI VƏ YOLUMUZUN ÜSTÜNƏ ÇIXAN QARA PIŞİK

(əvvəli qəzetin 30 mart və
1 aprel saylarında)

(III yazı)

Çox qəribədir, heyvansevərlər var, olsun, yaxşıdır. Amma məsələ nədi? Deməli, bu "heyvansevərlər" mənə nöqsan tuturlar ki, ov eləmək günahdır.

Deməli, yazıq qoyunu yemək olar, dananı, inəyi, camışı yemək olar. Toyuğu, çolpanı, ev qazını, ev ördəyini yemək olar, amma çöl qazını, çöl ördəyini, dovşanı, turacı, qırqovulu yemək günahdır. Niyə, qardaş?

Tanrı insanı yer üzünün əşrafı yaradıb. Bu gün bəyəndiyimiz və bəyənmədiyimiz, hətta pandemiyanın barmağına doladığı dünyanı və bu dünyada nə varsa hamısını insan üçün xəlf edib. Kəlbəcərdəki Dəlidağı da, Ninqara şalələsinə də. Və bütün yeyilə biləcək heyvanları da insan üçün yaradıb. Yəni bizim on min, yüz min il bundan əvvəlki babalarımız ov əti ilə yaşayıblar. Əgər ov əti qadağan olunsaydı bunu Tanrı tərəfindən göndərilən kitablar qadağan edərdi.

İndi əslində mən ovla bağlı yox, Qədir Rüstəmovla bağlı xatirələrimi bölüşürəm.

Deməli, adətən Qarabağda, yəni Ağdamda, Ağcabədidə, ya Bərdədə müəyyən dostlar toy edəndə çox vaxt mənə dəvətnamə göndərmirlər ki, uzaq yoldu, nəyə gəlsin.

Amma elə ki xəbər tuturdum hansısa bir dostumun toyudu, dəvətnaməsiz gedərdim. Ağdamda dostum Axundov Rizvanın (Tahir abinin kiçik qardaşı) toyudu. Mənə dəvətnamə göndərməyiblər, məlum səbəbə görə.

Şahin Hümbətəliyev zəng elədi ki, sabah Axundov Rizvanın toyudu, gəlməyəcəksən? Dedim, tezdən yanınızdayam.

Mən Ağdama adətən Sabirabad yolu ilə, Ağcabədidən keçib gedirdim. Saat 11-12 olardı çatdım Ağcabədiyə, bir stəkan çay içdik. Şahin Hümbətəliyev (Ağcabədidə istintaq şöbəsinin rəisi idi), Kamil Quliyev (Ağcabədinin baş "oboxeyisi" idi, hər ikisi mənim qohumumdu) getdik Rizvanın toyuna. Günortanı keçmişdi...

...Oxucu, darıxmayın, söhbət Qədirlə ovdan gedəcək...

... Rizvangilin həyatına yaxınlaşanda Qədirin Tanrının da xoşuna gəldiyi səsinə eşidirdik: "Ay Laçın, can Laçın".

Nə isə, girdik mağara. Qədir

də oxuyur. Bizi görən kimi oxumağını saxladı. Hamı da çaşdı ki, bu niyə dayandı?

Üzünü tutdu bizə və dedi:

- Ə, Məllim, bu Seyran sən dostundun?

Təbii ki, toydakılar da bizə tərəf çevrildi.

- Hə, dostumdu, Qədir.

- O sən nə təhər dostunduku namərd mənim demədiyim sözdəri sən haqqında yazıf...

Həmin vaxt Seyran Səxavət Qədir Rüstəmovla bağlı "Ulduz" jurnalında bir yazı yazmışdı. O nə müsahibə idi, nə hekayə idi, nə reportajıydı, heç bilmirəm nə idi. Əslində Seyran Səxavət o yazısı ilə jurnalistikaya yeni bir janr gətirmişdi. Seyranın Rəmişlə də bağlı belə bir qeyri-adi yazısı var və ümumiyyətlə, Seyranın belə qeyri-adi yazıları çoxdu. Və Seyranın belə yazıları jurnalistikada dərs kimi keçirilməlidir.

Seyran nə yazmışdı? Qədirlə müsahibəsində belə bir yer vardı. Mənim Qədir haqqında yazdığım povestlə bağlı suala Qədir belə cavab vermişdi:

- O nədi ə, povestdə maa ad qoyuf, Beyrək! Yox bir böyrək.

Mən povesti yazan vaxtı 18 yaşım vardı, Qədirlə bir neçə dəfə görüşmüşdüm. O vaxt Sovet hökuməti müəyyən məsələlərə yasaq qoymuşdu. Ona görə də Qədirin adını dəyişib Bəkir qoymuşdum.

- Məllim, o əsərdə məim adımı nə yazmışan?

- Bəkir.

- Ə, poz onu, Bəkir məim qardaşımdı, özü də bir az aramız yoxdu...

... Qədirin qardaşı Bəkiri düzü mən tanıyırdım, amma sonra öyrəndim ki, Ağdamın ən yaxşı tarzənlərindən biridi.

... - Bəs, nə yazım?

Qədirlə görüşə Qarabağda adla tanınan dərzi Aydının oğlu ilə getmişdim, xalam oğlu idi.

- Budey buun adını qoy. Adın nədi, Aydının oğlu?

- İslam.

- Bu nə addı dədən qoyuf saa? Ə, yox, onu da yazma. Get özün bir ad tap dana.

Mən də Qədirin adını povestdə Beyrək kimi yazdım. Niyəsi də o idi ki, bu addan xoşum gəlirdi, amma nədənsə bizim xalqımız bu adı qoymurdu. Dedim kiminsə bu povestdən xoşu gələr (gör nəyə inanırdım ey, "Dədə Qorqud"dakı adı qəbul etməyənlər guya mənim

povestimdən xoşhallanıb övladlarına Beyrək adı qoyacaqdılar) övladına Beyrək adı qoyar...

- Ə, Məllim, Allah haqqı, mən Seyrana elə bir söz deməmişəm, özündən uyduruf. - Sonra sağ ayağını qaldırdı yuxarı, ayaqqabısını göstərdi, italyan ayaqqabılarının tapılmadığı bir vaxtda gözəl bir italyan tuflisi vardı: - Ay camaat, bu ayaqqabını maa Hümbətəliyev Şahin bağışdıyıf.

Sonra da oxuduğu muğamda harda dayanmışdı, ordan davam elədi.

Musiqi bitən kimi gəlib bizlə oturdu. Hal-əhval tutdu və dedi:

- Qalalıların sözü olmasın, havax gedəssən?

- Üç-dörd gün burdayam.

- Sabah heş, yorulmuşux, o birisi gün səni özüm aparajam ova. Amma sallah Şahin gəlməsin, o, çox danışır ey.

Xallı Şahin də durub başımızın üstündə.

Qədir qayıtdı ki, sənə bir işim düşüb.

- Nədi?

- Krasnovodskdakı ağdamlılar maa ikimərtəvəli bir it göndəriflər. Dorikin tulası məim itimin yanında p.. yeyir. Sən əlin uzundu, ona pasport düzəldə bilərsən ki, məim itim Dorikin tulasından daha böyük nəsiləndi, aparım soxum Dorikin gözüne.

Qədir it boğuşdurmağı da sevirdi, xoruz döyüşdürməyi də. Türkmənistandan ona göndərilən it də əslində boğuşmaq üçün idi.

- Yox, bunu eləyə bilmərəm.

- Sən də heş, bir yaralı barmağa çiş eləmədin.

- Qədir, Dorikin tulasını çox istəyirsənsə pulunu ver al dana.

- Ə, Dorik Sonya məlliməni satar, amma tulasını satmaz.

Sonya müəllimə 2 nömrəli məktəbdə rus dili müəllimi idi və mənə də dərs demişdi.

Sonra mənim üçün Qədir ən çox sevdiyim mahnısını oxudu: "Neyçün gəlməz"...

... Həmin vaxt yuxumuza da girməzdi ki, bir gün Natəvanın vaxtsiz vəfat etmiş oğluna yazdığı bu qəzəl kimi Qarabağ gedəcək və biz hamımız "Neyçün gəlməz" oxuyacağıq.

Tanrının xoşbəxtliyi idi ki, 33 il sonra "neyçün" gəldi.

Və toydan bir gün sonra Qədirlə getdik üzü güləbətinə, yəni Ağcabədiyə, Ağgölə...

Dostlar, arxası gələcək ey!